

KOMENTAR: PREDSJEDNIK, PSIHIJATRI I ZUBAR

Author: Mirko Klarin

Pise: Mirko Klarin iz Haga (TU 292, 2-6 decembar, 2002)

To se, naime, moglo nedvosmisleno zakljuciti iz predraspravnog podneska Tuzilastva u kojem se najavljuje o cemu ce pojedini svjedoci govoriti, kao i iz pisma advokata svjedoka C-036 u kojem se otkriva da je svjedok pod istragom i da bi uskoro mogao biti optuzen za sudjelovanje u "zajednickom zlocinackom pothvatu" u Hrvatskoj 1990-1995.

U optuznici protiv Slobodana Milosevica, kao njegovi suocnici navode se sva tri bivsa predsjednika RSK-a. Jedan od njih, Milan Martic, vec je u pritvoru Tribunala na osnovu optuznice za raketne napade na Zagreb u svibnju/maju 1995. koja ce uskoro biti prosirena i na neke druge zlocine koje su pocinili pripadnici takozvane "Marticeve milicije." Drugi, Goran Hadzic, prema svemu sto se o njemu zna bio je i ostao apsolutno lojalan Milosevicu tesko da bi bio upotrebljiv kao svjedok optuzbe. Svjedok C-036, dakle, moze biti samo Milan Babic, koji s Milosevicem ima nerasciscene racune jos s pocetka 1992. kada je, na inicijativu Beograda, neceremonijalno smijenjen s položaja prvog predsjednika RSK-a.

Posto mu je i samom postalo jasno da je "provaljeno" tko je C-036, svjedok je u pauzi izmedju prvog i drugog dana svjedocenja trazio da mu se dodijeli nova sifra, pa se sutradan - 19. studenoga/novembra - pred sudom pojavio s "novim identitetom", kao zasticeni svjedok C-061!? I tako je, punih deset dana, svjedocio kao C-061 a rasprava je cesto zatvarana za javnost kako se ne bi otkrio njegov - svima poznati - identitet.

Napokon, jedanaestog dana svjedocenja, C-061 bivsi C-036, shvatio je da to vise nema nikakvog smisla i zatražio od sudaca skidanje zastitne mjere i dozvole da ostatak svjedocenja bude javan. Osim cinjenicom da mu je identitet vec provaljen, zahtjev je obrazložio i zeljom da javno odgovori na optuzbe koje mu je Milosevic upucivao na zatvorenim sjednicama, kao i nadom da ce na taj nacin "pridonijeti pomirenju u bivsoj Jugoslaviji."

Tako se, u petak 7. prosinca/decembra, pred sudom konacno pojavio Milan Babic, sa svojim likom i svojim glasom, ali je javnost ostala uskracena za priblizno polovinu njegovog dotadasnjeg svjedocenja. Suci tek trebaju odluciti koje ce dijelove takozvanih privatnih sjednica uciniti javnim, i pod kojim uvjetima.

Milan Babic je zubar iz Knina, glavnog grada Krajine, dijela Hrvatske nastanjenog pretežno Srbima, u kojem je proglašena najprije Srpska Autonomna Oblast (SAO), a potom i Republika Srpska Krajina. Pocetkom devedesetih, Babic se posvetio politici i - kako je priznao u odgovoru na jedno pitanje optuzenog - "dopadala mu se njegova politicka uloga."

Pristupio je Srpskoj Demokratskoj Stranci (SDS) koju je u Hrvatskoj 1990. osnovao psihijatar Jovan Raskovic i koja se, u pocetku, zalagala za teritorijalnu i kulturnu autonomiju Srba u Hrvatskoj. Stranka s istim imenom zatim je osnovana i u Bosni i Hercegovini, a i na njenom celu je, zanimljivo, bio psihijatar - Radovan Karadzic. Bilo je, pocetkom devedesetih, pokusaja da se zbivanja u bivsoj Jugoslaviji tumace kao "zavjera psihijatara" koji su kao neposredne izvrsioce iskoristili svoje "pacijente". Te teorije, medjutim, nisu nikada do kraja razradjene, usprkos cinjenici da je medju vodecim izvrsiocima planova navodne "psihijatrijske zavjere" - ljudi na visokim politickim i vojnim funkcijama - kako se kasnije ispostavilo zaista bilo dosta "pacijenata."

Prema svjedocanju Milana Babica, pod utjecajem propagande iz Beograda koja je sirila strah od "genocidnih namjera" novih hrvatskih vlasti, kao i djelovanjem "paralelne strukture" koju je u Krajini uspostavila Miloseviceva tajna policija, SDS je ubrzo s umjerenih ("autonomaskih") prevedena na radikalne ("unitaristicke") pozicije. Odbaceni su pregovori s hrvatskim vlastima i prihvacen je Milosevicev koncept

"prava naroda na samoopredjeljenje." Prema tom konceptu, ako se Hrvati imaju pravo otcijepiti od Jugoslavije, Srbi koji žive u Hrvatskoj imaju pravo "ostati u Jugoslaviji." Naravno, s teritorijama na kojima žive. Isti je koncept, jasno, važio i za Srbe (i "njihove teritorije") u Bosni i Hercegovini.

Babić priznaje da je i sam jedno vrijeme bio "zaveden" propagandom straha i mržnje iz Beograda, kao i da je prigrlio Milosevićev koncept "ostanka u Jugoslaviji", odnosno "svih Srba u jednoj državi." Slijedio je Milosevića usprkos upozorenjima Stjepana Mesica - tadašnjeg premijera a sada predsjednika Hrvatske - koji je početkom 1991. rekao Babiću da će ga Milosević prevariti, i da će, na kraju, "ostati ne samo bez Velike Srbije, već i bez svoje zubarske ordinacije." Tako se, na kraju, i dogodilo.

Do skidanja zaštitnih mjera u petak 7. prosinca/decembra, najveći dio unakrsnog ispitivanja odvijao se na takozvanim privatnim raspravama, tako da je nemoguće ocijeniti je li, i do koje mjere, Milosević bio uspješan u razgrađivanju Babiceve verzije događaja u Krajini 1990-1995. i uloge optuženog u tim događajima. Sustina Babicevog direktnog svjedočenja - koje smo detaljno prikazali u dva prethodna izdanja Tribunal Updates - jest da se događajima u Krajini nije upravljalo iz Knina, već direktno iz kancelarije optuženog u Beogradu.

U javnim dijelovima unakrsnog ispitivanja, Milosević je uporno napadao na kredibilitet svog nekadašnjeg političkog istomisljenika i sljedbenika, na način koji je ponekad granicio s blaćenjem svjedoka, a na kraju se pretvorio u njegovu otvoreno ponizavanje. Posto ga je, na početku, prikazao kao karijeristu, oportunistu i političkog prevrtljivca - koji je "jedno mislio, drugo govorio a treće radio" - Milosević je zatim upleo Babiću u navodnu pljacku 170.000 US dolara i ubojstvo inspektora koji je tajno istraživao taj slučaj, da bi u petak, posljednjeg dana unakrsnog ispitivanja, sasuo na njega gomilu vrlo uvredljivih i vulgarnih epiteta. Suci na to nisu reagirali, možda zato što su ti izrazi na engleskom djelovali manje uvredljivo i vulgarno nego na srpskom, a Tuzilastvo je imalo dobar razlog ne intervenirati i pustiti Milosevića da se do mile volje izivljava nad svjedokom.

Da bi, naime, dokazao da o svjedoku nikada nije imao dobro misljenje, Milosević je posegao za tuziočevim transkriptima presretnutih telefonskih razgovora između njega i Radovana Karadžića, vođenih krajem 1991. i početkom 1992., u kojima tadašnji predsjednik Srbije govori o Babiću kao o "kretenu", "najjobicnijoj bitangi", "svinji" i "Tudjmanovom dzokeru". "Vidite, još tada sam o Babiću govorio sve najgore" - likovao je Milosević, zaboravljajući da time potvrđuje autentičnost transkripata i snimaka presretnutih telefonskih razgovora... za koje inače tvrdi da su "montirani."

Babić je mirno otrpio uvrede i elegantno odgovorio optuženom: "Vase ocjene i način na koji se izražavate više govore o vama nego o meni."

Milosevićev ondanji gnjev na Babiću bio je prouzrokovan činjenicom da se tadašnji predsjednik RSK suprostavljao usvajanju Vensovog/Vance mirovnog plana za Krajinu, krajem 1991. i početkom 1992. Milosević i Tudjman prihvatili su taj mirovni plan, jer su obojica u tom trenutku ostvarili svoje ratne ciljeve: Milosević je uspostavio kontrolu nad trećinom hrvatske teritorije za koju je planirao da "ostane u Jugoslaviji", a Tudjman je dobio priznanje nezavisnosti Hrvatske i računao je da će, prije ili kasnije, uz pomoć međunarodne zajednice ili sam, povratiti izgubljene teritorije.

Milan Babić, kome se tada očito "dopadala njegova politička uloga" predsjednika RSK-a, je mislio da i njega treba da se nešto pita o tom mirovnom planu, pa je tražio da se narod Krajine izjasni o tome na referendumu. Referendum, naravno, nije bilo i neposlušni Babić je u veljaci/februaru 1992. smijenjen, a na njegovo mjesto doveden je poslušni Goran Hadžić, bivši skladistar koji se dicio time da je samo "prenosilac Milosevićevih poruka."

Vensov plan je usvojen, ali nije i primjenjen. Nije, naime, izvršena demilitarizacija Krajine, nije formirana mješovita (srpsko-hrvatska) policija i nije omogućen povratak raseljenih osoba, odnosno Hrvata koji su 1991. napustili svoja sela, razorena i spaljena od strane JNA i lokalnih policijskih i dobrovoljačkih snaga. Za to - da mirovni plan ne bude primjenjen - pobrinula se, prema Babicevom svjedočenju, "paralelna struktura" srpske tajne policije koja je kontrolirala sve krajinjske institucije i oruzane snage. Drugim

riječima, iza toga je stajao Slobodan Milosevic.

Milosevic, međutim, negira postojanje bilo kakve "paralelne strukture" i tvrdi da je Babic to izmislio - iz straha. I ne samo to. Na isti način - navodnim Babicevim strahom - Milosevic je proslog tjedna nastojao osporiti i mnoge druge navode iz svjedocenja "Kninskog insajdera." Izgledalo je kao da - pored "shizofrene narcisoidnosti" koju je kod Babica, navodno, dijagnosticirao dr. Jovan Raskovic - Milosevic pokušava svjedoku pripisati i paranoju. Svjedok je, navodno, u panичnom strahu da bi i sam mogao biti optužen za sudjelovanje u "zajedničkom zločinackom poduhvatu" u Hrvatskoj, pa zbog toga govori sve što od njega traži i očekuje "druga strana", kako Milosevic uporno oslovljava Tuzilastvo.

Milosevic je toliko često insinuirao na tome da svjedok govori "iz straha" i da se sada, također "iz straha", odriče principa u koje je svojevremeno vjerovao, da je prinudio suca Richarda Maya da pozove Babica - tada još zaštićenog svjedoka C-061 - da se o tome direktno izjasni.

Svjedok je odgovorio da se tih principa (o "pravu naroda na samoopredjeljenje" i "pravu Srba da žive u jednoj državi") nije odrekao iz straha, već zato što je shvatio da su ti "etno- centricni" principi kojima je Milosevic "zaveo srpski narod u Hrvatskoj i Bosni... glavni uzrok etničkih sukoba, rata, razaranja i nesreće."

Milosevic, međutim, i dalje vjeruje u te principe i svoju politiku, pa je pred sam kraj unakrsnog ispitivanja - ukazujući da je "Krajina trajala duže od Pariske komune", rekao da će "Hrvatska morati vratiti Srbima status konstitutivnog naroda."

Sudac May prekinuo je "aktuelni politički govor optuženog", a Milan Babic iskoristio je priliku za završni udarac čovjeku zbog kojeg je ostao ne samo bez države i političke uloge koja mu se toliko dopadala, već i bez zubarske ordinacije. Okrenut prema optuženickoj klupi, i gledajući pravo u optuženog, Babic je rekao:

"Vi i vaša nacionalistička politika ste prošlost, isto kao i politika Franje Tuđmana i isto kao moja tadašnja politika."

Milosevic se, međutim, nije dao zbuniti i uzvratilo je parolom koja kao da je izašla iz literarnog opusa njegove supruge, Mire Marković:

"Borba za slobodu nikada neće biti prošlost!" - uskliknuo je, s ponosom, Milosevic.

Sudjenje se nastavlja.

Mirko Klarin je visji urednik IWPR-a za pitanja ratnih zločina i glavni urednik novinske agencije SENSE.

Location: [Balkans](#)
[Serbia](#)
[Croatia](#)
[Bosnia and Herzegovina](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-predsjednik-psihijatri-i-zubar>